

Foglalkoztatás és fogyatékoság: a munkába való visszatérés stratégiái

Tájékoztató lap

„Az Európai Unió Tanácsa... felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy... folytassák abbéli erőfeszítéseiket, hogy a fogyatékkal élők munkaerő-piaci integrálódásának és részvételének akadályait felszámolják...”

Az Európai Unió Tanácsának 2003. július 15-i határozata a fogyatékkal élők foglalkoztatásának és társadalmi integrálásának előmozdításáról.

MIK a körülmények?

A munkanélküliségnek és a munkahelyről való kirekesztettségnek számos oka van, de az utóbbi években egyre inkább a krónikus betegségeket és a fogyatékoságot tartják az egyik kulcstényezőnek. Jó néhány társadalmi trend és változás, nem utolsósorban az európai munkaerő öregedése ráirányította a figyelmet a krónikus betegségben szenvedők vagy fogyatékkal élők munkában tartását elősegítő intézkedésekre.

Az, hogy a krónikus betegségben szenvedő emberek mi módon rekesztődnek ki a munkahelyekről, igen összetett és viszonylag kevésbé tisztázott kérdés. Mindazonáltal számos tagállamban a fogyatékosági juttatásokban részesülők vagy a munkából egészségügyi okokból végleg távozó aránya nagyobb azokénál, akik egyéb okok miatt vannak állás nélkül.

Akik betegség vagy fogyatékoság miatt nem vállalnak többé munkát, többnyire munkavégzésük során kerültek ebbe az állapotba. Jóllehet uniós szinten és számos országban nemzeti szinten egyre nagyobb figyelem összpontosul erre a kérdéskörre, a krónikus betegségben szenvedők és fogyatékkal élők munkahelyen tartását ösztönző intézkedések fajtáira és hatékonyságára vonatkozó ismeretek továbbra is korlátozottak.

MIÉRT e kutatás?

Ismert, hogy a munkahely a társadalmi integráció elősegítésének egyik legfontosabb helyszíne. A foglalkoztatásban való részvétel a jövedelem, az önállóság, az egészség és a jóllét, illetve a társadalmi kapcsolatteremtés magasabb szintjéhez való hozzájutást tesz lehetővé. A krónikus betegség vagy a fogyatékoság megváltoztathatja a munkavállalási lehetőségeket, ez pedig költségnövekedési spirálhoz vezethet mind az egyén és családja, mind pedig a munkaadó vállalat és a társadalom egésze számára.

Az alapítvány munkanélküliségről és fogyatékoságról szóló jelentésének legfőbb célja abban áll, hogy a fennálló ismeretkülönbségeket áthidalja, és hogy e fontos kérdéstről vitát kezdeményezzen a legfontosabb érdekelt felek körében. A jelentés leírja a hét tagállamban indított, krónikus betegek és fogyatékkal élők foglalkoztatását elősegítő kezdeményezéseket. A probléma természetének megértése érdekében olyan új modell alkalmazását javasolja, amelynek célja aktuális és a helyzetnek jobban megfelelő válaszigintézkedések előmozdítása.

A tanulmány megvizsgálja a jelenlegi szakpolitikai és törvényalkotói kezdeményezéseket, és bemutatja a helyes gyakorlatot vállalati szinten. Rávilágít arra, hogy a szakpolitikai intézkedések költség- és haszonbeli eredményei miképpen oszlanak meg az érdekelt felek között. Végül olyan specifikus fellépéseket ajánl, amelyek a krónikus betegek és fogyatékkal élők társadalmi integrációját foglalkoztatással segítik elő.

MILYEN felismerések adódtak?

A probléma természete

- Számos országban egyre növekszik azoknak a száma, akik hosszú távon fogyatékosági juttatásokat igényelnek, arányuk némely tagállamban meghaladja a munkaerő 10%-át is.
- Bizonyított tény, hogy a betegség döntő szerepet visz a korengedményes nyugdíjazások jelenlegi magas arányában.
- A korai nyugdíjazásokat és megnövekedett fogyatékosági igényeket kiváltó betegségek természete változáson megy át: a stresszel összefüggő és mentálhigiénés problémák egyre általánosabbá válnak a munkahelyi balesetekhez és sérülésekhez képest.
- Minthogy a legtöbb ember, akit egészségügyi problémák akadályoznak meg a munkavégzésben, munka közben került ebbe az állapotba – de nem foglalkozási betegségek következtében –, a munka világába való visszatérés rendszereinek jelenlegi kialakítása gyakran nem megfelelő.

A kirekesztés folyamata

- A munkahelyről való kirekesztéshez vezető út akkor kezdődik el, amikor a munkavállaló munkaképességét először kezdi befolyásolni a betegség. Ezen a ponton az időszerű és megfelelő intézkedés döntően fontos lehet.
- Ha megfelelő intézkedésre nem kerül sor, hosszú betegszabadság következhet be. Az idősebb munkavállalók, a krónikusan beteg munkavállalók és különösen a nők hajlamosabbak tartós távollét miatt kimaradni a munkából.
- Széles körben elismert tény, hogy akik három és hat hónap közötti időszakon keresztül maradnak ki a munkából, azoknak 80%-a segítségre szorul a munkába való visszatéréshez.
- A munkába való visszatérés valószínűsége 50%-os azok esetében, akik három és hat hónap közötti időszakon keresztül maradnak távol munkájuktól, és csupán 20%-os azok esetében, akik 12 hónapnál tovább maradnak távol.
- A munkahelyi tényezők, mint például: a munkahellyel való kapcsolattartás hiánya a távolmaradás idején, a fogyatékoság kezelését biztosító eljárásmodok hiánya és az egyes vállalatok kultúrája, mind hozzájárulhatnak annak valószínűségéhez, hogy valaki nem tér vissza a munkába.
- A munkába történő újbóli integráció folyamata rendszerint több érdekelt fél, azaz: a munkavállaló, a család, a munkáltató, az orvos, a foglalkozási betegségekkel foglalkozó munkatársak és a humán erőforrás osztályon dolgozók részvételét foglalja magában. Nekik és a támogatási rendszereknek döntő szerepük van abban, hogy visszavezessék a munkavállalót a munkába való visszatérés útjára.

Kiadóhivatal
Publications.eu.int

Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Írország
Tel.: (+353 1) 204 21 00; E-mail: postmaster@eurofound.eu.int;
weboldal: www.eurofound.eu.int

Értékelési kezdeményezés

A jelenlegi rendelkezésekben meglévő hiányosságok megállapítása, illetve a racionalizálásra, integrálásra vagy módosításra váró témakörök megjelölése során az alapítvány projektje értékelési segédeszközt alakított ki. Ennek segítségével kiemelhetőek a krónikus betegség és fogyatékoság munka világában való kezelésének különböző vonatkozásai, úgymint:

- a társadalombiztosítási rendszerek megváltoztatásának szükségessége;
- annak fontossága, hogy ki fedezi a hosszan tartó fogyatékoságot;
- a munkába való visszatérés biztosításában és az ösztönző források szolgáltatásában érintettek felelőssége;
- a rendszerek összetettsége és az érintett szervek közötti összehangolásban fellépő problémák;
- a szolgáltatásokhoz és juttatásokhoz való hozzáférés javításának szükségessége.

MI a teendő?

Ajánlásait a jelentés a cselekvők három fő csoportjának szánja: a szakpolitikák kidolgozóinak, a szolgáltatóknak és a vállalatoknak. A szakpolitika-formálókat arra bátorítja, hogy megközelítési módjukban inkább a megelőzésre és az integrálásra összpontosítsanak, egyszerűsítsék rendszereiket és a juttatásokhoz, illetve szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Meg kell jelennie a munkába való kifejezett elvárásának. Intézkedni kell a felelősségi körök megállapításáról, és meg kell erősíteni a munkahely, a munkavállalók és a szolgáltatók közötti kapcsolatokat. Az adatgyűjtést javítani szükséges.

A szolgáltatóknak összehangoltabb megközelítési módot kell alkalmazniuk, a munkahelyekkel való kapcsolatukat megerősítendő. A fogyatékoság kezelésében a jelenlegi beavatkozás modelljeinél kezdeményezőbb megközelítést kell választaniuk, ami a szakképesítési szintek emelését is maga után vonja.

A vállalatok szintje a legalkalmasabb a korai közbelépésre, illetve arra, hogy megfelelő kiigazításokat hajtsanak végre a munkahelyeken, gépeken és munkagyakorlaton azért, hogy megkönnyítsék a munkavállaló visszatérését. Aktívan alkalmazniuk kell a fogyatékoság kezelésének politikáját és gyakorlatát.

A teljes szöveg megtalálható:

http://www.eurofound.eu.int/living/illness_disability.htm

További információ:

Teresa Renehan: ter@eurofound.eu.int

Az alapítvány munkája a kapcsolódó területeken:

Illness, disability and social inclusion (report) (Betegség, fogyatékoság és társadalmi integráció [jelentés])

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0335.htm>

Illness and employment: retaining the link to work (conference report) (Betegség és foglalkoztatás: a munkahellyel való kapcsolat fenntartása [konferenciajelentés])

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0474.htm>

Access to employment for vulnerable groups (Foundation paper) (Rászoruló csoportok hozzáférése a foglalkoztatáshoz [alapítványi tanulmány])

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0244.htm>

Integrated approaches to active welfare and employment policies (Az aktív jóléti és foglalkoztatási politikák integrált megközelítési módjai)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0204.htm>

Workplace health promotion in Europe (A munkahelyi egészség előmozdítása Európában)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9724.htm>

New approaches to improve the health of a changing workforce (A változó munkaerő egészségi állapotának javítását illető új megközelítési módok)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9942.htm>

The employment of people with disabilities in SMEs (Fogyatékkal élő alkalmazása a KKV-knál)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9810.htm>

Quality of life in Europe (Életminőség Európában)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF0495HU.pdf>